హాస్యౌషధం

రంగధామ్

స్తా

ఇండీ
వాలు?
మేద
నై పు
అప్పి
లేరా ?'
తీసుకు
ఎక్కి
పిల్ల తోను
అనిపిస్తుంది.
ఎప్పుడో
అది తో
తరకూ

రవైరుధ్యాలతో సృష్టిచేస్తేనేకాని, జీవితం సుఖదుఃఖాల
తం కాదని విధాతతలంపులయి ఉంటుంది. జానకినంసారమే
దుకు నిదర్శనం.

ఖరం గారియింటిముందు సాయంకాలం
ుగు గంటలప్పుడు జట్కాబండి ఆగింది.
ంచి పాతికేళ్ళ స్త్రీ, ఆరేళ్ళ పిల్లవాడూ,
అమ్మాయీ దిగారు. ఆయనిది పెద్ద
ుందరగేటూ, లోపల త్రోవకి రెండు
పూలచెట్లూ, మెట్లూ వరండాహాలూ
ోంచి ఖాళీగా కన్పిస్తున్నాయి.
ిరించి దిగిన జానకికి "ఇంట్లో ఎవరూ
ించింది. జట్కావాణ్ణి పెట్టే,బెడ్డింగూ
ి ఆడపిల్ల నెత్తుకుని గేటు తెరచుకొని
,కన్పిస్తారేమోనన్న ఆశతో చూస్తూ
మెట్లెక్కి హాలులోకివెళ్ళి 'అమ్మా!'
లోపల్నించి ఆయింటి నౌకరువచ్చి జాన
ాడు. "అమ్మగారూ! మీరా!
రు? పెద్దమ్మగార్ని పిలుస్తానుండండి"
వెళ్ళాడు. జానకి పిల్లను దించింది.
ండెలు కొంతస్థాయిన పడ్డాయి. అంత
మెకు ప్రపంచమంతా శూన్యంగానూ,
దుకొనటానికిచోటు లేనట్లుగా కన్పించింది
కు ఎవరూ సానుభూతి చూపించ
ించింది.

ా అప్పుడే ఇంట్లోకి పరిగెత్తి వెళ్ళి,
'అమ్మమ్మా' అంటూ ఒక పడి వయస్సు దాటి
నామెను పెరోక రెక్కా పట్టుకుని తీసుకు వస్తు
న్నారు. జానకి కూడా లోపలికి వెళ్ళిపోయేదే—
కాని జట్కావాడు పెట్టే బెడ్డింగూ హాలులో
పెట్టేసి "అమ్మా! నన్ను తొందరగా పంపివెయ్యండి"
అని హెచ్చరిస్తున్నాడు. జానకికి ఒక వెంప దుఃఖం
వస్తోంది. పేరోక వంక పుట్టింటికి వచ్చేశానుకదా
మరి పిల్లల గురించి బెంగ పడవక్కరలేదన్న
సంతృప్తి వుంది.

చంటిదాన్ని చంకలో ఎత్తుకుని మనవడిని నడి
పించుకుంటూ శేషమ్మగారు లోపల్నించి "ఏమే
జానకీ! ఒక ఉత్తరం(గామిస్తే పాలిగాడిని స్టేషనుకు
పంపిద్దునుకదా. ఏంపనే ఇది?" అంటూ లోపల్నించి
వచ్చింది. జానకికి తల్లిని చూడగానే ఏడుపు

వచ్చిందికాని ఆపుకొని "అమ్మా ఒక రూపాయుంటే ఇవ్వవే. జట్కావాడికి డబ్బు లివ్వాలి" అంది. శేషమ్మ గారు పక్కగదిలోకివెళ్ళి పెట్టెలోంచి రూపాయి తీసుకొచ్చి జట్కావాడికిచ్చి వాణ్ణి పంపింది.

"ఎప్పుడు బండీ ఎక్కారే? తిళ్ళూ తిప్పలూ ఏమన్నావున్నాయా? లేవా? ఉండు ముందర కాఫీ పెడతాను" అని శేషమ్మగారు మనవరాల్ని దింపుతూ అంది. ఇంతలో ఆరేళ్ళ రఘు "అమ్మమ్మా, నాన్నగారే అమ్మను గట్టిగా కొట్టేసి—మీ పుట్టింటికి పో అని—ఇలా తోశేశారు" అని, అంటూ ఎలా తోశారో చూపించబోతుంటే జానకి "ఛీ! వెధవ నోర్ముయ్" అని కేక వేసింది. శేషమ్మగారు విభ్రాంతపోయింది. కూతురు దగ్గరగావెళ్ళి "నిజమేనా? జానకీ!" అని—తలవంచేసుకుని పెట్టెలో వలపెట్టబోతున్న జానకి చెయ్యి పట్టుకుని రెండో చేత్తో జానకి గడ్డం పట్టుకొని ఆమె ముఖం పైకెత్తింది.

జానకి మరి దుఃఖం ఆపుకోలేక పెట్టె క్రింద పెట్టేసి "అమ్మా!" అంటూ ఉవ్వెత్తున వచ్చిన దుఃఖంతో ఏడుస్తూ తల్లి గుండెల్లో ముఖం దాచేసింది. శేషమ్మగారూ కంట నీరు పెట్టింది. తల్లి ఏడుస్తోందికదా అని పిల్లలిద్దరూ కూడా ఏడవటం మొదలెట్టారు. లోపల్నుంచి నౌకరు పోలిగాడు పరిగెత్తుకువచ్చి వీళ్ళనిచూసి తెల్లబోతూ నిల్చున్నాడు.

శేషమ్మగారు కూతురు తల నిమురుతూ "వూరుకోమ్మా జానకీ. ముందు కాఫీ త్రాగుదువుగాని పద. పొడన్నం వుంది. పిల్లలకింత పెరుగూ అన్నం పెట్టాను. తరువాత తొందరగా వంట చేసేస్తాను. ఒరేయ్! పోలీ. అమ్మాయి పెట్టే బెడ్డింగూ మేడ మీద పెట్టు" అని జానకినీ పిల్లల్నీ తీసుకొని లోపలికి వెళ్ళిపోయింది

శేషమ్మగారు స్టౌ వెలిగించి కాఫీనీళ్ళు పడేసింది. పిల్లలకు కాళ్ళూ చేతులూ కడిగి వాళ్ళకు కంచాలూ పీటలూ వేసి అన్నంపెట్టి పెరుగు వేసింది. నంచుకోవడానికి మాగాయి ముక్కలూ, బెల్లపు ముక్కలూ వడేసింది. ఈ లోపల మొహం కడుక్కొని, మంచి నీళ్ళు త్రాగి జానకి వంటింట్లోకి వచ్చి స్టౌదగ్గర పీట వేసుక్కూచుంది.

జానకి పరధ్యానంగా ఏదో ఆలోచిస్తున్నట్లు వుండడంచూసి శేషమ్మగారు "తల నొప్పిగా వుందేమిటే?" అని అడుగుతూ కాఫీ కలిపి ఇచ్చింది.

"అవునమ్మా. నిన్న సాయంకాలంనుంచి ఇవాళ సాయంకాలంవరకూ రైల్లో వుండడం విసుగనిపించింది. దారిలో ఎక్కడా కాఫీ దొరకదు. ఈ పిల్లలు రైల్లో చూసినదల్లా కొనమని ఒకటే గోల. రాత్రంతా నిద్రలేదు" అని తల్లి ఇచ్చిన కాఫీ తాగడం పూర్తి చేసింది జానకి.

"మడిగట్టుకొని తొందరగా వంట చేసేస్తాను. ఈ లోపల మీనాన్న వచ్చే వేళవుతుంది. భద్రా రాముడూ, కాలేజీలో ఏవో నాటకాలున్నాయట. వాళ్ళు వచ్చేసరికి పదవుతుందన్నారు" అని శేషమ్మగారు పని మనిషిని కుంపట్లో బొగ్గులు వేసి ఇమ్మంది.

పిల్లలిద్దరూ అన్నం తినడం అవగానే జానకి వాళ్ళకి పెట్లోంచి మడత బట్టలుతీసిచ్చి ఆడుకోవడానికి వెళ్ళమని పంపింది. పోలిగాడు వాళ్ళిద్దర్నీ పార్కుకు తీసికెళ్ళాడు.

తల్లి మడిగట్టుకొని వంట చేస్తూ కూతుర్ని మెల్లిగా విషయాలన్నీ అడగసాగింది. జానకి వంటింట్లో పీటమీద కూర్చొని చెప్తూ, "అసలు ఈ పిల్లలిద్దరికోసం కాకపోతే ఏనుయ్యో గొయ్యో చూసుకుని చద్దును" అంది. శేషమ్మగారు కూతురు వైపు చూసి "ఏమిటే ఆ మాటలు? మేమంతా ఏమయ్యామనుకున్నావు? మీ నాన్న మొహం, నా మొహం అయినా చూడద్దా?" అని, "కొంచెం ఓర్పు పట్టి అతనే దార్లోకి వస్తాడు. ఎందుకంత నిస్పృహ?" అంది. జానకి మాట్లాడలేదు.

జానకి పరిస్థితి అయోమయంగా వుంది. జానకిని పది హేడోఏట మేనత్త కొడుకు రామానికి కిచ్చి పెళ్ళి చేసారు. రామానికప్పుడు ఇరవై రెండేళ్ళు. పెళ్ళయిన సంవత్సరమే రైల్వేలో టికెట్ కలెక్టర్లు వుద్యోగం అయింది. ఖరగ్‌పూర్‌లో వేశారు. రామం పెద్ద చదువేమీ చదవలేదు. ఇంటర్ తప్పాడు. సోమశేఖరంగారి చెల్లెలు విమలమ్మ అతన్ని పెంచుకొంది. ఆవిడకు విజయనగరంలో రెండిళ్ళూ, ముప్ఫయి ఎకరాలభూమీ వున్నాయి. రామాన్ని అతి గారాబంగా పెంచిందిది పెద్ద చదువు చెప్పిద్దామని ప్రయత్నించింది గాని రామానికి అబ్బలేదు. రామం సినిమాలకీ, సిగరెట్లకీ, స్నేహితులకీ విపరీతంగా డబ్బు ఖర్చు పెట్టేవాడు చెడు సావాసాలుబట్టి చెడిపోతున్నాడనీ, ఉద్యోగంలో చేరితే కొంత బాధ్యత తెలుస్తుందనీ, సోమశేఖరంగారే తెలిసిన వాళ్ళద్వారా రామానికి ఉద్యోగం వేయించారు. రామం తండ్రి అతని చిన్నతనంలోనే గతించాడు.

చెల్లెలిమీద అభిమానంవల్ల రామానికి తన పెద్ద కూతురు జానకినిచ్చి పెళ్ళి చేసారు ఆయన. రామానికి ఈ పెళ్ళి ఇష్టంలేదు. జానకి అంత అందమైనదికాదు. ముందు అసలు పెళ్ళి చేసుకోనని భీష్మించుకు కూచున్నాడు. కాని తల్లి కంటనీరు పెట్టుకొని మేనరికం చేసుకోమని బ్రతిమాలింది. రెండు రోజులు అన్నమైనా ముట్టకుండా ఏడుస్తూ కూచుంది. పెద్దలంతా కూడా రామాన్ని మరీ మరీ బలవంతపెట్టారు. పైగా మామయ్యంటే రామానికి కొంత గౌరవం భయం కూడా వున్నాయి. సోమశేఖరంగారికి, రామానికి ఈ పెళ్ళి ఇష్టం లేదని తెలుసు. అయినా చెల్లెలు బలవంతం చెయ్యడం వల్లా, పెళ్ళయాక వాడే ఇష్టపడతాడులే అనీ, తను వాడిని సరిదిద్దుకోగలననే ధైర్యంచేతా అతనికి పిల్లనిచ్చారు.

పెళ్ళయిన దగ్గరనుంచీ రామం జానకిని నిరసనగానే చూశాడు. బావను పెళ్ళి చేసుకున్నాను కదా అని జానకి ఎంతో ముచ్చట పడింది. తన తెలివి తేటలన్నీ ఉపయోగించి అతన్ని సుఖపెడదామని చూసింది. కొన్నాళ్ళు రామం బాగానే వుండేవాడు. కాని అతనిది విపరీతమైన కోప స్వభావం, ఇంట్లో తన అలవాట్లకి అభిరుచులకి ఏమాత్రం తేడా వచ్చినా నానాహంగామా చేసేవాడు. పెళ్ళి చేసుకున్నానుకదా అని జానకితో కాపురం చెయ్యడం తప్ప, ఏనాడూ అతనికి ఆమెయందు ప్రేమగాని అప్యాయతగాని లేవు. జానకి అతనితో నానా చీకాకులూ పడుతూ ఈ ఏడేళ్ళు గడిపింది. ఇద్దరు పిల్లలు కూడా పుట్టారు. రఘు, శ్యామలా.

కాలం గడచినకొద్దీ జానకీ, రామంల మధ్య నున్న దూరం పెద్దదవసాగింది. ఉద్యోగం చేస్తూండడం వల్లా, పెద్దవాళ్ళెవరూ దగ్గరలేకపోవడంవల్లా రామం అలవాట్లన్నీ బాగా విజృంభించాయి. పేకాటంటే అతనికి విపరీతమైన పిచ్చి. జీతమంతా పేకాటకే సరిపోయేది. ఇంటికి దమ్మిడీ ఇచ్చేవాడు కాదు. విమలమ్మగారు కొంత డబ్బు పంపేది. ఆమె విజయనగరం దగ్గర చిన్న పల్లెటూరులో భూములు చూసుకుంటూ కాపురముండేది. సోమశేఖరంగారు కూతుర్ని కాపరానికి పంపేటప్పుడు సంసారానికి కావలసినవన్నీ ఇచ్చి పంపేవాడు. జానకి వీటితో కాలక్షేపం చేయవలసిందేకాని, రామం ఏమీ ఇవ్వక పోవడమేకాక, ఎప్పుడైనా జానకి అతన్ని డబ్బడిగితే జానకిని చావగొట్టేవాడు. జానకి సంసార జీవితం దుఃఖమయపూరితంగా పరిణమించింది.

రామానికి తన జీతం ఎంతమాత్రం సరిపోయేది కాదు. తల్లి తనకు చేయించిన వుంగరాలు అమ్మేశాడు. మామగారిచ్చిన రాలీ సైకిలూ, బంగారపు చెయిన్‌తోవున్న రిస్టువాచీ అమ్మేశాడు. పేకాటలో ఒక్కొక్కసారి జీతమంతా ఓడిపోయేవాడు. రెండుసార్లు రైల్వే డబ్బు కూడా ఓడిపోవడం వెంటనే తల్లికి వైరిచ్చి తెప్పించి ఉద్యోగం నిలబెట్టుకోవడం జరిగింది. జానకివంటిమీదనున్న సుమారు ఏభై తులాల బంగారం కర్పూరంలా వెలిగించి ఆర్పేశాడు. ఇంకా తండ్రికి రాసి తెప్పించమనేవాడు జానకిని. తండ్రి కేవలం కలెక్టరాఫీసులో హెడ్‌క్లార్కు మాత్రమేననీ, ఆయన పరిస్థితి ఏమంత ఎక్కువది కాదనీ, పైగా ఎంత తెప్పించినా పేకాటకి తగలెయ్యడమేకాని సవ్యమైన ఖర్చుకాదుగదా అని జానకి తండ్రికి రాయడానికిష్ట పడేదికాదు.

అయినా చంటిపిల్లల పాల డబ్బాల కోసమనీ, తన చీరల కోసమనీ, సంసారం కోసమనీ తలిదండ్రుల దగ్గర్నుంచి తెప్పిస్తూనే వుండేది. జానకి ఎన్ని చేసినా రామానికి తృప్తి వుండేదికాదు. అసలు జానకి అంటేనే తనకి ఇష్టంలేదు. తనని తల్లీ మేనమామా బలవంతంపెట్టి జానకిని ముడిపెట్టారు కాబట్టే వాళ్ళమీద క్రోధమంతా జానకి మీద చూపించాడు. రోజుల తరబడి ఇంటికి వచ్చేవాడుకాదు. ఇరుగు పొరుగు వాళ్ళని మంచి చేసుకొని జానకి కాలం గడిపేది. వాళ్ళ ద్వారా భర్త పేకాటలో డబ్బు తగలేస్తున్నాడని విని విచారించేది.

ఒక్కొక్కప్పుడు ఎందులోనన్నా దూకి చద్దామనుకొనేది జానకి. కాని కాపురానికి వచ్చిన ఏడే ఒక మగబిడ్డని కనడం మళ్ళీ రెండేళ్ళకి ఒక ఆడబిడ్డ కలగడంవల్లా, పిల్లల్ని చూస్తూ దేనికీ తెగించలేక పోయేది.

ఇన్నాళ్ళూ రామానికి పేకాటా, సిగరెట్లూ మాత్రమే వుండేవి. ఇప్పుడు వేశ్యా సాంగత్యం కూడా అలవాటయింది. ఒక పతితకు పూర్తిగా పోషణ భారం వహించి ఆమెకు నెలకూ వందకు

ప్పగా ఇచ్చేవాడు. ఆమె సాంగత్యం లభించిన దగ్గర్నుంచీ భార్యను మరీ హింసించ నారంభించాడు. నాలుగైదు రోజుల కొకసారి ఇంటికి రా నారంభించాడు.

ఒకనాడు జానకికి ఈ సంగతి పొరుగువారి ద్వారా తెలిసింది. గుండెల్లో రంపపుకోతలాంటి ఈ వార్త విని జానకి ఎంతో బాధ పడింది. రెండు రోజుల తరువాత రామం ఇంటికి వచ్చాడు. జానకిని డబ్బేమన్నావుంటే ఇమ్మన్నాడు. అప్పటికి మూడు పూటల్నించి జానకి పస్తుంది. తన దగ్గర ఏమీ లేదని చెప్పింది. అమ్మటానికి గూడా ఆమెవద్ద నగలేమీలేవు. కూతురు శ్యామలకు వాళ్ళ నాయనమ్మ చేయించిన వస్తువులు తీసిమ్మన్నాడు జానకి వప్పుకోలేదు. రామానికి కోపంవచ్చి జానకిని చావగొట్టి పుట్టింటికి పొమ్మన్నాడు. దగ్గరుండి రైలెక్కించేశాడు. ఇంట్లో జానకి కూడా లేకపోతే తన విహారానికి అడ్డుండదని సంతోషించాడు.

జానకి సగం చచ్చి పుట్టింటికి వచ్చింది. ఆమెకు ఎంతో పౌరుషంవుంది. ఏమైనాసరే రామం దగ్గరే వుందామనుకొంది. ఆమె భర్త ఎన్ని హింసలు పెట్టినా అతన్నే ఆరాధించే వ్యక్తుల్లో ఒకతి. లోకంలో దుష్ప్రవర్తనతో తిరిగే పురుషునికి సుగుణవంతురాలైన భార్య లభించడం భార్యను అధికంగా ప్రేమించేవారికి గయ్యాళి భార్య దొరకడం, భగవంతుడిలీల. పరస్పర వైరుధ్యాలతో సృష్టి చేస్తేనేకాని, జీవితం సుఖ దుఃఖాల సమ్మిశ్రితం కాదని, విధాత తలంపు అయివుంటుంది. జానకి పిల్లల్ని వస్తువులు పడుకోబెట్టడం ఇష్టంలేక పుట్టింటికి వచ్చింది.

సోమశేఖరంగారు రాత్రి భోజనం చేస్తూ, రామం సంగతంతా విన్నారు. కూతురు పడుతున్న బాధ చూసి ఆయన హృదయం విలవిల కొట్టుకుపోయింది. రామం దుష్ప్రవర్తన గురించి ఆయన ఇదివరకే విన్నాను. కూతుర్ని హింస పెడుతున్నాడని కూడా తెలుసు. జానకిమీద ఆయనకు చాలా మక్కువ. రామం వివాహమయ్యాక దారి కొస్తాడన్న ఆశ నిరాశ అయింది.

కర్తవ్యం ఆలోచిస్తున్నారు శేసోమశేఖరంగారు.

"మీరు ఇలా నాన్నబళ్ళే అతను ఆటలు అలా సాగిస్తున్నాడు. వెళ్ళి గట్టిగా బుద్ధిచెప్పి రాకూడదూ. మేనల్లుడు ఫరవాలేదు. బాగుపడతాడు, అని పిల్ల గొంతుక కోశారు. పరాయి సంబంధమైతే లక్షణంగా కాపురం చేసుకుంటూ వుండేది" అంది శేషమ్మగారు తన కడుపులో మంట భర్త ముందర వెలిబుచ్చుతూ.

సోమశేఖరంగారు "వీడిలా తయారవుతాడని నేను కలగన్నానా? సరేలే. నువ్వన్నవే చేస్తాను. సెలవుపెట్టి వెళ్ళి వీడి సంగతేదో కనుక్కొస్తాను. అమ్మాయిని దిగులు పెట్టుకోవద్దను. చెప్పినట్లు వింటాడా సరేసరి. లేకపోతే వాడు నాకు అల్లుడూ కాడు, వాడికి నేను మామనూకాను" అన్నారు.

సాధారణంగా పరుషంగా మాట్లాడే స్వభావం కాదు సోమశేఖరంగారిది. ఆయన కార్యవాది. రామం సంగతి ఆయనకు తెలుసు. పెద్దవాళ్ళు కేకలేస్తే వినే రోజులు ఏనాడో రామానికి గడిచిపోయాయి. ఇప్పుడు అతను తనకి ఎదురు తిరగవచ్చు కూడాను. అయినా తన కర్తవ్యం నెరవేర్చుకోవాలి. నయానా భయానా చెప్పి చూద్దామనీ, వినకపోతే కూతుర్ని తన దగ్గరే వుంచుకుందామనీ ఆయన నిశ్చయించుకున్నాడు

భార్య వెళ్ళిపోయిన దగ్గర్నుంచీ రామం పేకాట జోరుగా సాగించాడు. రోజూ తను ఇంటికి వెళ్ళేటప్పటికి జానకి మొహం కనిపిస్తే అతనికి చిరాకూ అసహ్యమూ వేస్తూండేది. పైగా పిల్లలగోల ఒకటి. తను పెళ్ళి చేసుకున్నప్పుడు పెళ్ళివల్ల ఇన్ని ఇబ్బందులు వస్తాయని తెలిసివుంటే పెళ్ళే చేసుకునేవాడుకాదు.

వారం పదిరోజులు ఏ చీకూ చింతా లేకుండా గడిపాడు. రామం. ఒకనాడు మామూలుగా చెకింగ్ చేస్తూ, మెయిలులో ఫస్టుక్లాసులో ఎక్కాడు. ఒక పెద్ద వుద్యోగస్థుడూ అతని భార్యా పిల్లలిద్దరూ—రఘూ, శ్యామలా ఈడువాళ్ళు—అందులో ప్రయాణం చేస్తున్నారు.

తండ్రి పిల్ల లిద్దర్నీ చెరో ప్రక్కా కూచోబెట్టుకొని, ఏదో బొమ్మల పుస్తకం చూపిస్తూ, మంచి మంచి కథలు చెప్తున్నాడు. పిల్లలు ఆయన్ని ఏవేవో ప్రశ్నలు వేస్తున్నారు. మధ్య మధ్య భార్య కూడా కలుగజేసుకొని వాళ్ళకు బోధపరుస్తోంది. తరువాత స్టేషను రావడానికి చాలా ఆలస్యం వుండడంవల్ల రామం కూడా కూర్చొని వాళ్ళ మాటలు వింటున్నాడు.

పిల్లలకు అర్థమయ్యేట్టు తండ్రి ప్రేమతో, అభిమానంతో బోధిస్తున్నాడు. పిల్లలు ఎంతో ఉత్సాహంగా అన్నీ అడిగి తెలుసుకుంటున్నారు. తల్లి మొహంలో తృప్తీ ఆనందం తొణికిసలాడుతున్నాయి. మొత్తంమీద ఆ సంసారం, ప్రేమా, సౌఖ్యం, సంతోషాలతో నిండివుంది.

రామం వాళ్ళను చూస్తూ ఏదో తప్పుచేసిన వాడిలా బాధపడ్డాడు. తనకీ భార్యాపిల్లలూవున్నారు. తను ఏనాడూ వాళ్ళతో ఆప్యాయంగా మాట్లాడలేదు. వాళ్ళకు ఏనాడూ ఏమీచెప్పలేదు. ఎదురుగుండావున్న పిల్లలు వేసే ప్రశ్నలూ, వాళ్ళవూహాలూ ముద్దుగావున్నాయి. వాళ్ళవయస్సు చిన్నదైనా ఎంతో విజ్ఞానాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నారు. తను కూడా శ్రద్ధ తీసుకుంటే తన పిల్లలు కూడా అంత చురుకైన వాళ్ళెందుకు కాలేరు అనిపించింది రామానికి.

ప్రక్క స్టేషనులో దిగి రామం ఇంకొక పెట్టెలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

మరునాడు రామం ఇంటికివెళ్ళి ఇల్లంతా నావాచికాకుగా, చిందర వందరగా వుందని అన్నీ తుడిపించి సర్దుతున్నాడు జానకి అన్నీ శుభ్రంగా, పద్ధతిగా వుంచేది. కాని జానకి వెళ్ళిన దగ్గర్నుంచి తగిన శ్రద్ధలేక ఇంటినిండా సిగరెట్టు పీకలూ, చెత్తా చెదారం పడివుంది. జానకి అంటే రామానికి చిరాకు. అందుకని ఆమె ఏంచేసినా అతనికి నచ్చేది కాదు. తను తన్ని పంపేసిన తరువాత జానకి మరి రాదనుకున్నాడు. హాయిగా వంటరిగా వుందామని అనుకున్నాడు.

వీధిలో బండి ఆగిన చప్పుడైంది. బండిలోంచి సోమశేఖరంగారూ, జానకీ పిల్లలూ దిగారు. రామానికి వాళ్ళను చూడగానే ఒళ్ళు మండిపోయింది. మామయ్యే స్వయంగా వచ్చాడన్న మాట! సామానులోపల పెట్టిస్తూ, ఆయన రామాన్ని "కులాసాగా వున్నావా?" అని పలకరించారు. రామం వున్నానని జవాబిచ్చాడు. రామానికి మామయ్యంటే వున్న గౌరవం వల్ల, మనస్సులో ఇష్టం లేకపోయినా, కొంతవరకగా ఇంట్లో అందరితో కలిసి మెలిసి తిరగవలసి వచ్చింది.

వెంటనే విషయాన్ని కదపడం మంచిదికాదని సోమశేఖరంగారు రెండు రోజులు అల్లుడితో మామూలు విషయాలు మాత్రమే మాట్లాడారు. రామం కూడా డ్యూటీకి వెళ్తూ వస్తూండడం వల్ల ఆయనతో ఎక్కువ కాలం గడపడానికి అవకాశం లేకపోయింది.

నాలుగో రోజున రాత్రి భోం చేస్తూ సోమశేఖరంగారు మెల్లిగా ప్రస్తావించారు. "ఒరేయ్ నీకు వస్తున్న జీతం నీకు చాలనట్లుగా కనిపిస్తోంది. నీకింత ఖర్చు ఎందుకురా?" అని అడిగారు. రామం కళ్ళల్లో నిప్పులు కురుసాయి. పెళ్ళాంవేపు చూశాడు. జానకి తలవంచుకొని వడ్డిస్తోంది.

"నాకు తగిన ఖర్చు నాకుందిలే మామయ్యా"

"ఉన్నట్టు తెలుస్తూనేవుంది. ఒరేయ్ మనం మధ్యతరగతి సంసారులంరా! ఇలా ఖర్చుచేస్తే ఎంతెంత ఆస్తులైనా ఎన్నాళ్ళొస్తాయి? మీ అమ్మ దగ్గరేమైనా పెద్ద మూట వుందనుకుంటున్నావేమో? నిన్ను పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేసేటప్పటికి ఆస్తంతా అప్పుకు సరిపోయేట్టుంది. నువ్వు నీ జీతాన్ని, ఇంట్లోవున్న బంగారాన్నంతా తగలేస్తున్నావు. దీనివల్ల ప్రయోజనమేమిటో ఏనాడైనా ఆలోచించావా? నలుగురిలో నీ కుటుంబం ఎంత అప్రతిష్ఠపాలయిందో తెలుసుకున్నావా? ధర్మరాజంతటివాడు జూదమాడి అష్ట కష్టాలపాలయ్యాడు. నైతిక బలం వుండబట్టి మళ్ళీ పైకి రాగలిగాడు. అతను చేసిన పొరపాటుకి ఎంతమంది బాధపడవలసివచ్చిందో చూడు! నువ్వు ఏదైనా పొరపాటుచేస్తే నీతోబాటు నీ భార్యా బిడ్డలు కూడా బాధ పడాలి."

రామానికి ఈ మాటలు వింటుంటే విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. తనను ఇంతవరకు ఏవరూ ఈ విధంగా అనలేదు. తన వ్యవహారమంతా మామయ్యకు తెలిసినట్లుంది. తను ఇంక జడవ నవసరంలేదు. నిర్మొహమాటంగా తనకి పెళ్ళాం బిడ్డలు అక్కర లేదనీ, తీసుకుపొమ్మనీ చెప్దామనివుంది. కాని అంత గట్టిగా చెప్పడం అనవసరం అనుకున్నాడు. సోమశేఖరంగారి మాటలకు జబాబివ్వడం ఇష్టంలేక వూరుకొన్నాడు.

సోమశేఖరంగారు జీవితంలోని ఒడుదుడుకుల గురించి చెప్పారు. వ్యసనాలవల్ల వ్యక్తులు ఎలా పాడైపోతారో వుదాహరణలతో సహా బోధ పరచారు. రామం ఏమీ జవాబివ్వలేదు. తను చెప్పే మాటలు అతనిమీద పని చేస్తున్నాయో లేదో సోమశేఖరంగారు తెలుసుకోలేకపోయారు. అందుకని "ఏమీ మాట్లాడవేంరా? నీ వుద్దేశమేమిటో చెప్పు" అన్నారు.

రామం "నేనెలా నడుచుకోవాలో నాకు తెలుసు. నా నడత నచ్చనివాళ్ళు నా దగ్గర వుండక్కరలేదు.

(45 వ పేజీ చూడండి)

మంజో,

నేను నిన్నెంతగా ప్రేమించానో చెప్ప శలవి గాదు కాని చంద్రునిలో మచ్చ మాదిరిగా నీ జీవితంలో ఇంత కుళ్ళు ఉందని నాకు తెలీదు. నిన్ననే నా స్నేహితుడు నీ గత జీవిత చరిత్రనంతా వినిపించాడు. రఘు నా బిడ్డ కాదు. ఆ విషయం నే నిదివరకే అనుమానించాను. కాని డాక్టర్ల మాటతో నమ్మాను. నే నెంతో పరువు ప్రతిష్ఠలతో బ్రతుకుతున్నవాడిని సుధాకర్ భార్య 'కులట' అంటే వింటూ నేను తిరుగలేను ఆ నిందతో నేను బ్రతుకలేను. అందుకే ఈ లోకమునుండి పోతున్నాను. ఇంక ఎక్కువ వ్రాయదల్చుకోలేదు.

సుధాకర్.

*　　*　　*

రెండో కాగితము పోలీసువారికి వ్రాసింది.

ఆనాటితో నా నూరేళ్ల జీవితము నిండిపోయింది. నా పరిస్థితి నాకే భయం వేసింది. ఏమి చెయ్యటానికీ కాలు కదలటంలేదు. సుధాకర్ అమాయకుడు. ఒకరు చేసిన పాపానికి ఇంకొకరు బలి

మా తల్లిదండ్రుల యింటికి వెళ్లటానికి నాకు ముఖం చెల్లలేదు మా అత్త మామలకు సుధాకర్ ఒక్కడే కొడుకు. వారికి తీరని బాధను కలిగించి వెళ్లిపోయారు. నేను కాకినాడలో అత్త, మామల దగ్గర మోడువారిన జీవితంతో రఘుని ప్రాణపదంగా చూచుకుంటూ కాలం గడుపుతున్నాను.

కాలగర్భంలో పదిహేడు సంవత్సరాలు జరిగిపోయాయి అంటే రఘు ఇరవై ఏళ్ళ వాడయ్యాడు. కాకినాడలో బి. యస్‌సి. చదువుతున్నాడు. ఒకనాడు 'రఘు ఉన్నాడండి' అని ఒక అమ్మాయి వచ్చింది.

"ఎవరమ్మా నీవు"

"రఘు క్లాసుమేట్‌నండి పేరు నిర్మల' అంది లేడని చెప్పగానే వెళ్ళిపోయింది.

ఆ సాయంత్రం రఘు నినిర్మలనుగూర్చి అడిగాను. రఘు మాట తడబడ్డాడు. "నీకెలా తెలుసు" అని అడిగాడు.

నేను ఆమె మనింటికి వచ్చిందని చెప్పాను.

రఘు ఇక దాచి లాభంలేదనుకున్నాడు. మెల్లగా 'అమ్మా! ఆ అమ్మాయి నా క్లాస్‌మేటు... నిర్మల... చాల మంచిది..... చాల బావుంది నీవు కూడ చూశావుకదూ . మేము మేము ప్రేమించుకున్నాము మెల్లగా చెప్పాడు. ప్రేమనంగానే నా కథ కళ్ళకు కట్టినట్లయింది . ..నిర్మల కూడ స్త్రీయే.. . నా కళ్ళ వెంబడి అశ్రువులు రాలాయి.

"ఏం! అమ్మా! ఏమిటి" ఆతృతగా అడిగాడు

అతన్ని కూర్చోబెట్టి నా కథంతా పూసగుచ్చినట్లు చెప్పాను. "ఎవడా తుచ్ఛుడు నీచుడు ... అమ్మా వాడెక్కడ ఉంటున్నాడు వెధవ ... వాడి పేరేమిటమ్మా... ఇప్పుడే వాడి పీక నులిమేస్తాను" కోపంతో అంటున్నాడు రఘు.

రఘుని శాంతింపజేయటానికి నా తల ప్రాణము తోకకు వచ్చింది.

రెండు రోజుల తరువాత రఘు బెజవాడలో తన స్నేహితులు ఉన్నారని వెళ్ళాడు. ఒక వారము రోజులకు వచ్చాడు... మాసిన గుడ్డలతో పీక్కుపోయిన ముఖంతో ..ఎంతో దిగులుగా విచారంతో. "అమ్మా యాభై రూపాయలుంటే ఇవ్వు. గుంటూరు వెళ్ళిరావాలి" అని రఘు ఒక యాభై రూపాయలు తీసుకుని వెళ్ళిపోయారు

ఆ తరువాత మూడు రోజులకు పేపరులో వచ్చింది. "రఘు అనే కుర్రాడు ధర్మరావు అనే వ్యక్తిని హత్య గావించాడు. పట్టుబడ్డాడు" అని.

ఇక జీవితంలో మిగిలిన ఆశ కూడ నశించి పోయింది. ప్రేమించిన ప్రియుడలాగయ్యాడు. కట్టుకున్న భర్త ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. కన్న కొడుకు హంతకుడుగా తయారయ్యాడు 'పగ' తీర్చు కొనేందుకుగాను.

గుంటూరులో కొన్ని రోజులు ఈ కేసు నడిచింది . .తరువాత హైకోర్టుకు పంపించారు. ఆ కేసులో ముద్దాయే రఘు.. మీ కుమారుడు .. ధర్మారావే ఫిజిక్సు లెక్చరర్ తమ్ముడు ...." అని మంజులత తన కథ ముగించింది.

నేనలాగే బ్రమ్మపడిపోయాను ఎంత విషాద గాథ దీనినంతటినీ ఈమె ఎలా భరించగలిగింది? ఎంత సహనము.....

జడ్జీగారు కళ్ళు అశ్రువులతో నిండపోయాయి. మెల్లగా రుమాలుతో తుడుచుకుంటున్నారు. గద్గద స్వరంతో "మంజులతా.... నన్ను క్షమించు నా వలన్లే నీకీ దశ పట్టింది .... ఆ నాడొక్క తప్పు చెయ్యబట్టేగదా ఈనాడీ దుర్గతి ..ఇంతకాలము నిన్నెంతగానో నిందించేవాడిని నా జీవితం నాశనం చేశావని . కాని నిజంగా నీజీవితమే నేను నాశనం చేశాను" అన్నారు "ఇప్పుడు విచారించి లాభం ఏముంది. ఇందులో తప్పు ఇద్దరిదీను...ఇద్దరికీ భాగం వుంది. ఇద్దరం భాగస్వాములం....అదంతా ఓ పీడకల" అని గంభీరంగా పలికింది.

*　　*　　*

ఆ రోజునుండి జడ్జీగారి మనోవ్యాధి ఎక్కువయినట్లుంది ఎప్పుడూ "రామం మంజులతకు నేనెంతో అన్యాయం చేశాను ఆమె జీవితం నా మూలంగా ..బుగ్గిపాలయింది .. దీనికి నాకేమీ శిక్ష లేదా మంజులతకు నేను న్యాయం చేకూర్చలేనా .. ఈ కేసు ఎలాగయినా తప్పుతుందా" అని వాగుతుండేవారు

ఆ రోజే కేసు విచారణ. ముద్దాయి సాక్షులు అంతా విచారించబడ్డారు. సాక్ష్యం ప్రకారం ముద్దాయి హంతకుడే .అందరూ మరణశిక్ష పడుతుందనుకుంటున్నారు

అందరూ జడ్జీగారి తీర్పుకొరకు వేచి ఉన్నారు "ముద్దాయి నిరపరాధి. పరిస్థితుల ప్రాబల్యంవలన ఈ హత్య గావించవలసి వచ్చింది." అని జడ్జీగారు నిర్ణయించారు

కోర్టులో కోతాహలము బయలుదేరింది.

ఆ మరుసటిరోజు నాకు కోర్టులో తెలిసిన విషయమేమంటే జడ్జీగారు రిజైన్ చేశారని.

ఆతురతతో జడ్జీగారింటికి వెళ్ళాను. నరసన్న ఒక కాగితం నాచేతికిచ్చాడు. జడ్జీగారు బయటకు వెళ్ళారంటూ.

రామం,

ప్రస్తుతానికి నాకు ఆప్తుడవు నీవే నా ఇల్లు నీపేర వ్రాశాను ఆస్తినంతా మంజులత—రఘులపేర వ్రాశాను నేను కోరేది అది వారికి క్షేమంగా అందజేయుమని అంతటితో నా పాపం పరిహారమవుతుంది. నేనూ ఋణ విముక్తుడనవుతాను ... నాకోసం ప్రయత్నం అనవసరం, అదంతా వృధా. నేనేమి చెయ్యదలచుకొన్నానో నాకే తెలీదు...ఇప్పటికి నేను విముక్తుడనయ్యాను

ప్రసాద్.

వేరే వుండచ్చు" అని లేచి విసురుగా చెయ్యి కడుక్కుని గదిలోకి వెళ్ళి బట్టలు వేసుకోనారంభించాడు సోమశేఖరంగారు తెల్లబోయారు తను ఇంతవరకూ మంచిగా చెప్పుకొస్తుంటే, ఇటువంటి పెడసరపు సమాధానం వస్తుందని వూహించలా. ఆ క్షణంలో కూతుర్ని తీసుకు వెళ్ళిపోదామనిపించింది కానీ అనుభవజ్ఞుడు కాబట్టి రామం కుర్రతనంచేత అలా అన్నాడని, తను వోపికపట్టి ఇంకా ప్రయత్నించాలనీ అనుకున్నాడు.

"ఒరేయ్ రామం పెద్దవాణ్ణి. నీ మంచికోసమే చెబుతున్నాను మిమ్మల్ని కనీ, పెంచి మీకోసం కష్టాలనుభవించి మీరు సుఖపడితే చూసి సంతోషించే వాళ్ళమేగాని పరాయివాళ్ళంకాదు నువ్వు నడుస్తున్న దోవ మంచిదికాదు. " లని సోమశేఖరంగా రు చెప్తూంటే వినిపించుకోకుండా రామం వెళ్ళి

వాత్సల్యా పథం

(35వ పేజీ తరువాయి)

పోయాడు, బయటకు.

"ఎందుకు నాన్నా నా గురించి మీరు కూడా బాధ పడ్తారు? ఆ పిల్లల్నిద్దర్నీ తీసుకొని వెళ్ళిపొండి నా మొహాన్ని ఏం రాసుంటే అదే జరుగుతుంది" అంది జానకి.

సోమశేఖరంగారు కూతురివైపు చూశారు ఆయన హృదయం దహించుకుపోయినట్లయింది తను కని పెంచి ప్రేమతో లాలించిన బిడ్డ, పరాయిదై పోయి తనవల్ల తీర్చబడరాని కష్టంలోవుంది. ఆడపిల్లను కన్నందుకు ఇది శిక్ష కాబోలుననిపించింది ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి లేచారు.

రాత్రి మూడు గంటల దాకా తండ్రీ కూతురూ రామంకోసం ఎదురుచూసి చిన్న కునుకు తీసారు. రామం మర్నాడు ప్రొద్దున్న వచ్చాడు. కాలకృత్యాలు తీర్చుకొని బట్టలు వేసుకుంటూంటే జానకి కాఫీ తీసుకొచ్చి ఇచ్చింది. త్రాగేసి వెళ్ళిపోయాడు.

సోమశేఖరంగారు రామానికి సామంగా చెప్పి లాభంలేదని నిశ్చయించుకున్నారు. ఇంకొక నాలుగు రోజులుమాసి కూతుర్ని మనవల్నీ తీసుకువెళ్ళిపోదామనుకున్నాడు రామం వీలైనంతవరకూ తనను తప్పించుకు తిరుగుతున్నాడు

ఆ వూళ్లో కొంతమంది తెలిసిన వాళ్ళద్వారా రామం నడవడిక గురించి పూర్తి వివరాలు సేకరించార్, సోమశేఖరంగారు, కొందరు ఈ విష

యాలన్నీ రామం పై అధికార్లకు తెలియజెయ్యమనీ, వాళ్ళచేత రామానికి బుద్ధి చెప్పించి చూడమన్నారు అలా చేస్తే అభిమానంకొద్దీ వుద్యోగాన్నే వదిలిపెడ్తాడేమోనని సందేహించేరు సోమశేఖరంగారు.

తన మాట వినకపోవడం తప్పుదారిని నడవడం జీవితానుభవం లేకపోవడం ఈ మూడూ వున్న రామాన్ని ఎలా లొంగదియ్యాలో సోమశేఖరంగారికి బోధపడలేదు. ఇంకా తనేమైనా అంటే రామం ఈమాత్రం కూడా గౌరవం చూపించకపోవచ్చు.

రెండు రోజుల తరువాత ఒకనాటి మధ్యాహ్నం భోంచేసి సోమశేఖరంగారు పడక కుర్చీలో విశ్రమించారు జానకి భర్త రాడనుకొని భోంచేసి వంటింటి గడపపై తల పెట్టి నేలమీద నిద్రపోతోంది. పెరట్లో రఘూ, శ్యామలా ప్రక్కయింటి వాళ్ళ పిల్లలు నలుగురైదుగురితో కలిసి ఆడుకుంటున్నారు

రఘు చాలా చురుకైనవాడు. దుడుకువాడు కూడాను. వాడికి సినిమా పాటలన్నీ వచ్చును ఖరగ్‌పూర్‌లో వుండడంవల్ల హిందీ బాగా పట్టుబడింది. పిల్లల్నందర్నీ పోగుజేసి, తను హిందీ సినిమా యాక్టర్ల జానీవాకర్, రాజుకపూర్‌లలాగా నటనలు చేస్తూ పాటలు పాడేవాడు వాడు ఎవరైనా పెద్దవాళ్లేపనైనా చేస్తే వాళ్ళ వెనక్కాల అపనిచేసి వాళ్ళను వెక్కిరిస్తాడు. కొత్తగా వాడు ఎక్కడ చూసాడో ఒక చేత్తో సిగరెట్టు పట్టుకుని గుప్పు గుప్పుమని పీలుస్తూ, చంకలో బుడ్డి పెట్టుకొని జుట్టు మొహంమీదకిపడిపోతూంటే తూలుతూ నడుస్తూ తాగుబోతువాడిలాగా పిల్లలందరూ "షరాబీ షరాబీ" అంటుంటే వూగిపోతూ "మై మై షరాబీనహి తూ తూ—షరాబీహై" అంటూ 'ఏక్షన్' చెయ్యడం ఆరంభించాడు. చేతిలోని సిగరెట్టుకు బదులు పొడుగాటి వుల్లి పట్టుకొనేవాడు. చంకలో ఖాళీ సీసీ పెట్టేవాడు.

రామం అవాళ మధ్యాహ్నం డ్యూటీనుంచి బండిదిగి వచ్చాడు మంచి ఎండలో స్టేషన్‌నుంచి వచ్చాడు. కడుపులో బాగా ఆకలేస్తోంది జేబులో డబ్బేమీలేదు అంతకి నాల్గు రోజుల క్రితమే పేకాటలో చాలా పోయింది. ముందు గదిలో పడక కుర్చీలో వెనక్కి చేరబడి నిద్రిస్తున్న సోమశేఖరంగారు కన్పించారు లోపల వంటగది దగ్గర జానకి గాఢమైన నిద్రలో వుండడం చూశాడు పెరట్లోకి వెళ్ళాడు. అక్కడ అతనికి కన్పించిన దృశ్యం రఘు అవాళ ఆనాడెక్కడనుంచో సిగరెట్టు పీక సంపాదించి వెలిగించి దాన్ని పీలుస్తూ—పొగతో వూపిరాడక దగ్గుతూ తాగుబోతువాడిలా తూల్తూ నడుస్తున్నాడు. చుట్టూ జేరిన పిల్లలంలా నవుతున్నారు. శ్యామల కూడా అక్కడే వుంది

రామానికి ఈ దృశ్యం చూడగానే విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. గబగబావెళ్ళి రఘును బాదడం మొదలెట్టాడు. పిల్లలంతా పారిపోయారు రఘూ రామం కొట్టే దెబ్బలు భరించలేక "అమ్మో" "అమ్మో" అని కేక లేస్తున్నాడు సోమశేఖరంగారి కేకలు విని పెరట్లోకి పరిగెత్తారు అంతకు ముందే జానకి పరిగెత్తి వెళ్ళి రఘూని, శ్యామలని కౌగలించుకొని "కొట్టకండి" అని బ్రతిమిలాడుతోంది రామం జానకిని తోసేసి రఘూని కొట్టబోతుంటే సోమశేఖరంగా రతని చెయ్యి పట్టుకున్నారు

"ఏమిట్రా ఇది పిల్లవాడిని చంపేశ్తావా? ఏంచెశాడు వాడు?"

"ఏంచేశాడా? వేలెడున్నాడో లేడో వెధవ సిగరెట్టు తాగుతున్నాడు. తాగుబోతులా వేషాలు వేస్తున్నాడు. వీణ్ని ఏం చేసినా పాపం లేదు"

"చంటి పిల్లాడికేం తెలుసురా? ఎవరో ఆపని చెయ్యడంచూసి తనూ, తెలియక అదే పని చేశాడు ముందు లోపలికిరా. జనకీ, పిల్లల్ని లోపలికి తీసుకురా" అని రామాన్ని లోపలికి తీసుకువెళ్ళారు

రామం కాళ్ళూ చేతులు కడుక్కొని, జానకి వడ్డించగా భోంచేశాడు. భోంచేసి మాట్లాడకుండా బయటికి వెళ్ళిపోయాడు ఆ సాయంకాలమల్లా వూరంతా తిరుగుతూనే వున్నాడు ఏపనీ చెయ్య బుద్ధి పుట్టలేదు ఆఖరికి పేకాటకి కూడా వెళ్ళాలనిపించలేదు మనస్సులో అనేక ఆలోచనలు పరిగెత్తసాగాయి

ఒక్కొక్క సంఘటన మనిషిని బాగా కదర్చివేస్తుంది. రామం ఇన్నాళ్ళూ తన భార్యా బిడ్డల గురించి ఎప్పుడూ ఆలోచించనేలేదు. ఎంతసేపూ తన గురించే ఆలోచించుకునేవాడు. ఈనాడు అతని మనస్సంతా మొట్ట మొదటిసారి రఘు ఆక్రమించాడు రఘు గురించి తను ఎప్పుడూ వుదాసీనంగానే వున్నాడు. బహుశా తనకు తెలియకుండానే తన మనస్సులో రఘూమీద ప్రేమా, ఆందోళనా దాగి వున్నాయేమో! ప్రతీ తండ్రికీ తన బిడ్డ గురించి ఆశలూ, ఆదర్శాలూ వుంటాయి కాబోలు! తనకన్నా మంచివాళ్ళూ, విజ్ఞానవంతులూ, ఆదర్శజీవులూ కావాలి తన బిడ్డలు అని ప్రతి తండ్రీ వాంఛిస్తాడేమో! బిడ్డల్ని ప్రేమించడంలోనూ, వాళ్ళ మంచి కోరడంలోనూ మానవుడికి ఏదో ఆనందంవుంది. రఘు తను కన్నకొడుకు వాడొక దగుల్బాజీ, ముష్టి వెధవ, బికారీ, రౌడీ అయితే బాధపడేదెవరు? తను! బహుశా అందుకు కారకుడు కూడా తానే అవుతాడు తాను ఏనాడూ వాళ్ళ సంగతి పట్టించుకోలేదు వాళ్ళు తనను వదలి వెళ్ళిపోతే చాలుననిపించింది. వాళ్ళ యెడల తన కొక బాధ్యతుందనీ, అది నెరవేర్చకపోతే వాళ్ళూ తనూ కూడా నాశనం అయిపోతామనీ తోచలేదు.

రామానికి మామయ్య మాటలు జ్ఞాపకమొచ్చాయ్ "ఒరేయ్ బాధ్యత అనేది అప్పు లాంటిది. ఇవాళ దాన్ని తీర్చకపోతే రేపు వడ్డీతోసహా ఇంకా భారమవుతుంది కొన్నాళ్ళకి పూర్తిగా పెరిగిపోయి తీర్చడం నీకలవికాకుండా అయిపోయి నిన్ను పాతాళానికి తొక్కేస్తుంది" అన్నాడు మామయ్య. తను పిల్లల గురించి శ్రద్ధ తీసుకోకపోతే తనకి మల్లే ఇంకెవరు శ్రద్ధ తీసుకుంటారు? నిజమే! జానకిఅంటే తన కిష్టంలేదు. అది తన కర్మ. తన దురదృష్టంకోసం పిల్లల్ని నిరపరాధుల్ని దండించడం అనవసరం.

తనెప్పుడో ఒకసారి చదివిన వ్యాసం జ్ఞాపకమొచ్చింది రామానికి అందులో నేరస్థులైన పిల్లలు సాధారణంగా విచ్ఛిన్న కుటుంబాలలోంచే వస్తారనీ, 'జీనియస్' లనదగిన పిల్లలు మంచి కుటుంబ వాతావరణంలోంచి వస్తారనీ వుంది. రామానికి రఘూ బాగుపడాలనీ, వాడి అభివృద్ధికోసం శ్యామల సుఖంకోసం తనెన్ని కష్టాలైనా భరించాలనీ అనిపించింది త్యాగంలోవున్న ఆనందం వూహ ద్వారా రామానికి తోచింది.

తిరిగి తిరిగి రాత్రి పది గంటలకు ఇంటికి చేరుకున్నాడు రామం ఇంట్లో అంతా మేలుకొనేవున్నారు. రఘూ పక్కమీదన్పృహ లేకుండా పడుకున్నాడు. జానకీ, సోమశేఖరంగారూ పక్క దగ్గర కూర్చున్నారు రఘు మూలుగుతున్నాడు.

రామం ఖంగారుగా జానకిని "ఏం జరిగింది?" అని అడిగాడు.

రఘుకి సాయంకాలంనుంచి విపరీతమైన జ్వరం వచ్చిందనీ, అప్పటినుంచి అలాగే మూలుగుతూ పడుకున్నాడని జానకి చెప్పింది.

రామం రఘుని "రఘూ" అని పలకరించాడు. వాడు కళ్ళు విప్పి తండ్రి వైపు చూసి భయంగా మొహం పెట్టాడు "నేనేరా. ఫరవాలేదు ఇదిగో నీకోసం మంచి మిఠాయి తెచ్చాను చూడు" అని జేబులోంచి ఒక పొట్లంతీసి రఘుకిచ్చాడు. రఘూ పొట్లం తీసుకొని తల్లివేపు చూశాడు. రామం ప్రవర్తన జానకి కూడా అర్థం కాలేదు రామం గొంతుకలోఇలాటి మార్దవం ఆమె ఏనాడూ చూసి వుండలేదు. కొడుకుని మిఠాయి తినమంది.

రఘూ భయపడడంచూసి రామం వాణ్ణి తన చేతుల్లోకి తీసుకొని "భయంలేదురా నాన్నా. ఇంక నిన్నెప్పుడూ కొట్టనులే" అన్నాడు వణుకుతున్న కంఠంతో జానకి వైపు చూసి. "జానకి ఇలా రా. రఘూ మంచివాడుకదూ! ఇంకెప్పుడూ అలాటి పని చెయ్యడుకదూ! రేపు వాడికి మంచి బట్టలు కుట్టిద్దాం చక్కని జోళ్ళు కొంటాను. వాడు ఎంతో బుద్ధిగా చదువుకుంటాడుకదు జానకీ . .." అంటూంటే ముందు గదిలోంచి బయటవరండాలోకివచ్చిన సోమశేఖరంగారుఆకాశంలోని నక్షత్రాలకేసి చూస్తూ "రామచంద్రప్రభో ఇప్పటికి నామీద దయ గలిగిందా!" అనుకున్నారు. ★

ఒక పెదమనిషి, విందు తర్వాత, ఆ విందు ఎంత బావుందో చాలాసేపు మాటాడుతూ "మరింకొక్క గ్లాసు మంచినీళ్ళు తాగితే నేను మాటాడే స్థితిలోకూడా వుండే వాణ్ణికాను" అంటున్నాడు... త్వరగా! త్వరగా ఆ పెద్దమనిషికో చెంబుతో మంచినీళ్ళివ్వండి" అన్నదో గొంతు.

శ్రీమతి ఆర్. కె. ప్రేమవతి
(యాళ్ళూరు)